

CLIL METODO TAIKYMAS STUDIJŲ PROCESĖ: STUDENTŲ NUOMONĖS TYRIMAS

Giedrė Paurienė

Mykolo Romerio universitetas
Viešojo saugumo fakultetas
Putvinskio 70
LT-44211, Kaunas
giedre@pauriene.net

Pagrindinės sąvokos: CLIL metodas, integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas, dalyko turinio žinios, kalbiniai gebėjimai.

Keywords: CLIL method, content and language integrated learning, knowledge of content, language skills.

SANTRAUKA

Viena iš mūsų šalies užsienio kalbų mokymo politikos strateginių kryptių 2004-2012 metams – Užsienio kalbos ir dalyko integruoto mokymo (CLIL metodas) programos įgyvendinimas. Tai ypač aktualu tobulinant pasirinkto profilio profesinės kalbos gebėjimus. Šiame straipsnyje analizuojama CLIL metodo samprata, aptariami šio metodo taikymo studijų procese privalumai bei trūkumai.

Prieš pradėdant taikyti integruotą dalyko ir užsienio kalbos mokymą yra svarbu išsiaiškinti pačių studentų norą dalyvauti integruotose dalyko ir užsienio kalbos užsiėmimuose. Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultete atlikto tyrimo rezultatų analizė leido nustatyti probleminius CLIL metodo taikymo studijų procese aspektus bei daryti prielaidą, kad šis metodas skatina bei palaiko studentų motyvaciją studijų procese.

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto studentai, būsimi pareigūnai mokosi vartoti užsienio kalbą kaip komunikacijos priemonę savo darbinėje aplinkoje. Ši tikslą pasiekti gali padėti CLIL (content and language integrated learning) metodo taikymas studijų procese, nes integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas gerina studentų kalbines kompetencijas. Studentai įgytus kalbinius įgūdžius gali praktiškai pritaikyti profesiniams poreikiams, todėl teiktina, kad atsiranda didesnė motyvacija mokytis užsienio kalbos. Žinoma, yra ir keblumų: neaiškūs vertinimo kriterijai, dėstytojų pasirengimas vesti integruotas paskaitas, sunkumai derinant specialybės dalyko ir užsienio kalbos dalyko programas bei organizuojant visą studijų procesą.

Šiame straipsnyje norima apibendrinti atlikto tyrimo rezultatus, kurio tikslas buvo ištirti studentų požiūrį į CLIL metodo taikymą studijų procese. Iki šiol studentų požiūris į CLIL metodą nėra žinomas, nes anksčiau panašus tyrimas atliktas nebuvo.

Tyrimo objektas: CLIL metodo taikymas studijų procese MRU Viešojo saugumo fakultete.

Tyrimo hipotezė: Studentai nori dalyvauti integruotose dalyko ir užsienio kalbos paskaitose, suvokia CLIL metodo privalumus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti CLIL metodo sampratą.
2. Aptarti CLIL metodo taikymo studijų procese privalumus bei trūkumus.
3. Išsiaiškinti studentų požiūrį į CLIL metodo taikymą studijų procese.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizavimas, anketinė apklausa, duomenų analizė.

CLIL metodo samprata

Integruotą turinio ir užsienio kalbos mokymą aptinkame jau senovėje. Juk lotynų kalba buvo naudojama kaip priemonė mokomojo dalyko turiniui perteikti. Ši pedagoginė koncepcija ilgą laiką neturėjo stabilaus pavadinimo, tik XX amžiaus 70-80 metais pradėtas naudoti angliškas variantas „Content and Language Integrated Learning“ (CLIL). Ši sąvoka naudojama apibrėžti dėstymo metodą, kurio metu užsienio kalba naudojama kaip komunikacijos priemonė dėstant kitus studijų plano dalykus. Tačiau dėmesys skiriamas tiek dalyko turiniui, tiek ir užsienio kalbai, kuria dėstomas dalyko turinys. Taigi siekiama tikslo „ne tik išdėstyti dalyko turinį užsienio kalba, bet ir ugdyti užsienio kalbos gebėjimus“ (Eurydice, 2006).

CLIL metodo apibrėžimai ES šalyse skiriasi: vienur tai vadinama dalyko turinio mokymu per užsienio kalbą, kitur – dvikalbiu turinio mokymu, dar kiti vadina ir turinio, ir kalbos mokymu. Vis tik daugelyje Europos valstybių CLIL metodas apibrėžia dvikalbio (bilingualinio) užsiėmimo koncepcija ir visų pirma suprantamas ne vien kaip užsienio kalbos užsiėmimas, bet kaip integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas.

Tradicinis užsienio kalbos užsiėmimas skirtas ugdyti pagrindinius kalbinius gebėjimus. Anot Zydatiŝ (2000), Wolff (2002), integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo metu pagrindiniai kalbiniai gebėjimai taip pat yra ugdomi, tačiau tai vyksta integruojant su dalyko turiniu. Užsienio kalba yra mokomasi per atitinkamo dalyko turinį, o ne per žodžių ir gramatikos

mokymąsi. Abuja (1998) pateikia šiuos skirtumus tarp užsienio kalbos užsiėmimo ir užsiėmimo pagal CLIL, kur užsienio kalba naudojama kaip komunikacijos priemonė ir vadinama darbine kalba.

Užsienio kalbos užsiėmimas	Užsiėmimas taikant CLIL metodą
Sudaro užsienio kalbos mokymo bazę ir gali veiksmingai paremti užsienio kalbos kaip darbinės kalbos funkciją.	Remiasi užsienio kalbos užsiėmimų baze; pagilina tam tikrus kalbinius gebėjimus (pvz., leksika) ir įgūdžius.
Pabrėžia formalų kalbos mokymosi aspektą.	Pabrėžia dalyko turinio mokymosi aspektą.
Į mokymo(-si) procesą įtraukiami įvairūs mokymo(-si) turiniai bei užduotys, kurie orientuojami ne į tam tikrą dalyką, bet tiesiogiai į besimokančiuosius supantį pasaulį.	Stipriai fokusuotas į tam tikras temas užsiėmimas užsienio kalba; orientuojamasi į specialų turinį ir besimokančiųjų kalbinius poreikius, gilinama dalykinė kalba.
Lavinamos visos kalbinės kompetencijos.	Nors yra siekiama lavinti visas kalbines kompetencijas, tačiau pirmiausia dėmesys skiriamas dalyko turiniui.
Mokymo plane pastoviai skiriama nemažai valandų užsienio kalbos užsiėmimams. Jie yra įteisinti.	Paprastai skiriamas labai ribotas valandų skaičius. Tai nėra įteisinta mokymo planuose.
Kartais ribos tarp užsienio kalbos užsiėmimo ir užsiėmimo, kur užsienio kalba naudojama tik kaip darbinė kalba (CLIL metodas), yra labai neaiškios. Pavyzdžiui, esant laisvam temų pasirinkimui mokant pažengusiuosius užsienio kalbos, dirbant projektiniame užsiėmime, naudojant užsienio kalbą užsiėmimų metu viešinti užsienyje – visa tai yra sritys, kur negalime tiksliai apibrėžti ribas.	

1 lentelė. Skirtumai tarp užsienio kalbos užsiėmimo ir užsiėmimo taikant CLIL (pgl. Abuja, 1998).

CLIL metodo taikymo studijų procese privalumai bei trūkumai

Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymosi kokybė ir efektyvumas yra įrodyti tyrimais ir pripažinti (plačiau skaityti Vollmer, 2006, p. 201-244). Kalbinių įgūdžių įgijimas priklauso nuo situacijos, kurios metu jie ugdomi. Užsienio kalbos užsiėmimas yra svarbus mokantis naujų kalbos struktūrų ir taisyklių. Jo pagalba suformuojamas tam tikras „kalbos karkasas“. Tačiau dėstytojui tokio užsiėmimo metu paprastai mažai lieka laiko tą „kalbinį karkasą“ pritaikyti konkrečiai situacijai. Besimokančiajam taip pat prireikia daug laiko tam, kad jam suteiktą „kalbinį karkasą“ pritaikytų praktikoje. Šioje situacijoje padeda CLIL metodas, kuris suprantamas kaip tam tikras natūralus kalbos įgūdžių ugdymo būdas. Būtent natūralumas yra esminė CLIL metodo sėkmės sąlyga. Susikoncentruojant į tam tikro dalyko turinį, pamirštama, kad mokomasi ir užsienio kalbos. Naudojant CLIL metodą užsienio kalba, kuria vedamas užsiėmimas, tarnauja tarsi instrumentas, komunikacinė priemonė autentiškame ir motyvuotame

realaus pritaikymo kontekste (pvz. grafikų analizė, bandymų eiga ir t.t.), kas nėra būdinga tipiškame užsienio kalbos užsiėmime. Taip įgytos kompetencijos yra papildomai sustiprinamos tam tikromis darbo formomis, kurios skatina savarankišką mokymąsi (pvz., projektai) ir tokiu būdu besimokantieji įgyja daugiau gebėjimų, reikalingų profesinėje aplinkoje.

Rengiant specialistus profesinei aplinkai, CLIL metodas siūlo visą eilę privalumų (pgl. Schröder, 2006):

- Ekonomiškas užsienio kalbos mokymosi metodas, leidžiantis praplėsti užsienio kalbos kompetenciją nepadidinant užsiėmimų valandų skaičiaus studijų plane.
- Kalbų mokymosi motyvacija padidėja dėl dalyko turinio.
- Naudojant CLIL metodą, pasiekiamos labai skirtingos tikslinės grupės, t.y. tiek gabūs kalboms, tiek ir labiau orientuoti į dalyką.
- Daugelyje studijų programų yra dalykų, kuriuos galima parengti kaip „dvikalbius modulius“ CLIL metodu.
- Įgytos kalbinės kompetencijos turi tiesioginį ryšį su besimokančiojo profesine aplinka.

Tačiau ruošiantis taikyti CLIL metodą studijų procese, reikia atsižvelgti ir į keletą jo trūkumų. Dirbant CLIL metodu užsienio kalba nelaikoma vien tik dalyko turinio perdavimo priemone, o kalbiniai įgūdžiai turi vystytis kartu su dalyko turinio žiniomis. Tuomet darytina prielaida, kad dalyko turinio perteikimui reikia daugiau laiko. Juk reikia įsitikinti, ar teisingai suprastos dalyko sąvokos bei terminai, ar besimokantysis geba juos pavartoti kalboje. Taigi užsienio kalbos dėstymo metodika integruojasi į dalykinį užsiėmimą ir jį sulėtina. Be to, ne tik dalykinių tekstų turinį, bet ir jų kalbinę pusę reikia didaktizuoti. Mokymo(-si) medžiaga, kurią reikia parengti pačiam dėstytojui, turi pateikti studentams naują žodyną bei padėti jį įsisavinti.

Atitinkamo dalyko parengimas dvikalbiam užsiėmimui iš kalbinės ir dalykinės pusės reikalauja ir iš dėstytojų atitinkamai dvigubos kompetencijos. „Didžiausia problema, tai dėstytojų rengimas dirbti pagal CLIL metodiką, kurie neturi užsienio kalbos pedagogo išsilavinimo nei pačios užsienio kalbos, nei didaktiniu aspektu. Taip pat kyla pavojus užsiėmimą perkrauti „kalbiniu“ aspektu, kai tam tikrą dalyką dėsto užsienio kalbos specialistas, neturintis išsilavinimo atitinkamo dalyko srityje.“ (Le Pape Racine, 2004). Paprastai pagal CLIL metodą dirba tie dėstytojai, kurie gali dėstyti tiek užsienio kalbą, tiek ir tam tikrą dalyką, t.y. turi dvipusį išsilavinimą.

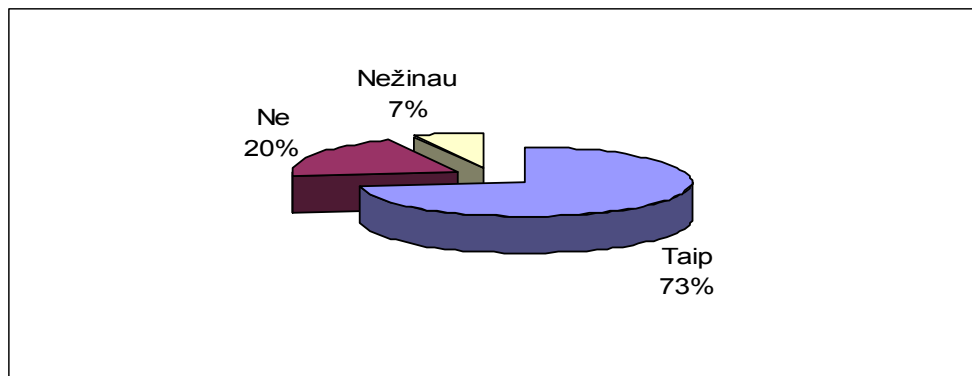
Tyrimo organizavimas

Tyrimas buvo atliktas MRU Viešojo saugumo fakultete. Jame dalyvavo 76 respondentai: 24 teisės ir sienos apsaugos, 52 teisės ir policijos veiklos studentai. Tiriamieji parinkti remiantis atsitiktine atranka. Tyrimui atlikti pasirinktas anketinės apklausos metodas. Anketa sudaryta atsižvelgus į iškeltą tyrimo tikslą bei uždavinius. Pirmiausia respondentai buvo trumpai supažindinami su CLIL metodu. Tuomet buvo prašoma tyrimo dalyvių užpildyti anketą.

Tyrimo rezultatai ir analizė

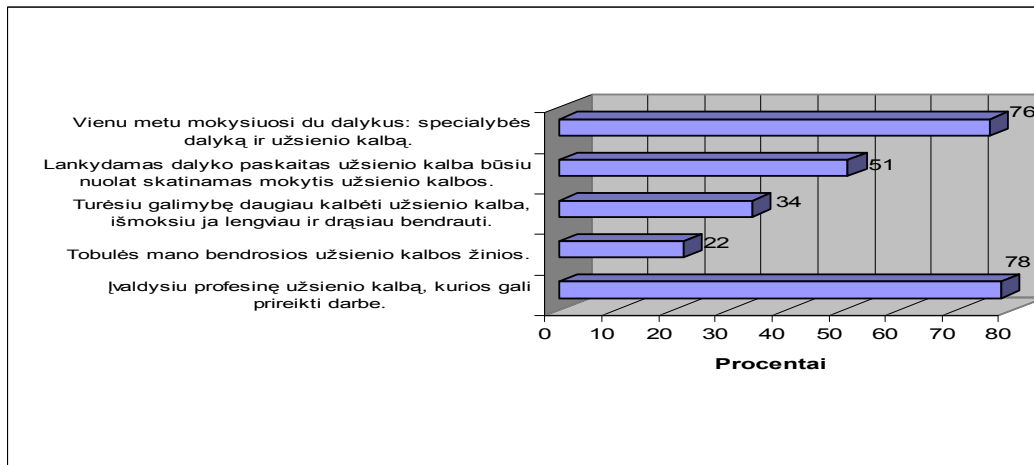
Pirmiausia buvo siekiama sužinoti, ar studentai yra girdėję apie CLIL metodą, o galbūt kažkas jau yra lankęs integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas. Paaiškėjo, jog 85 % respondentų apie CLIL metodą nieko nėra girdėję ir nėra lankę integruotų dalyko ir užsienio kalbos paskaitų.

73% respondentų norėtų lankyti integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas. 20% respondentų tokių paskaitų lankyti nenorėtų, o likusieji (7%) nežino, ar jie pasirinktų integruotas paskaitas, ar ne.

1 pav. Požiūris į integruotų dalyko ir užsienio kalbos paskaitų lankymą.

Siekiant sužinoti, kodėl respondentai norėtų lankyti integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas, buvo prašoma pasirinkti iš pateiktų teiginių vieną arba kelias priežastis. Paaiškėjo, kad dauguma apklaustųjų (78%) norėtų lankyti integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas, nes per tokias paskaitas geriau įvaldys profesinę užsienio kalbą, kurios gali prireikti darbe. 76% apklaustųjų yra svarbu mokytis vienu metu du dalykus: specialybės dalyką ir užsienio kalbą. Tokiu būdu sumažėja paskaitų krūvis.

2 pav. Teigiamo požiūrio į integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas priežastys.

Iš nenorinčių lankyti integruotų dalyko ir užsienio kalbos paskaitų dauguma (78%) mano, kad pasiruošti tokioms paskaitoms reikės daug laiko ir pastangų. Kita priežastis (44%) respondentų yra ta, kad per integruotas paskaitas bus sunku diskutuoti užsienio kalba profesine tematika. 47% apklaustųjų svarbu tai, kad dalyko turinį užsienio kalba gali suprasti paviršutiniškai.

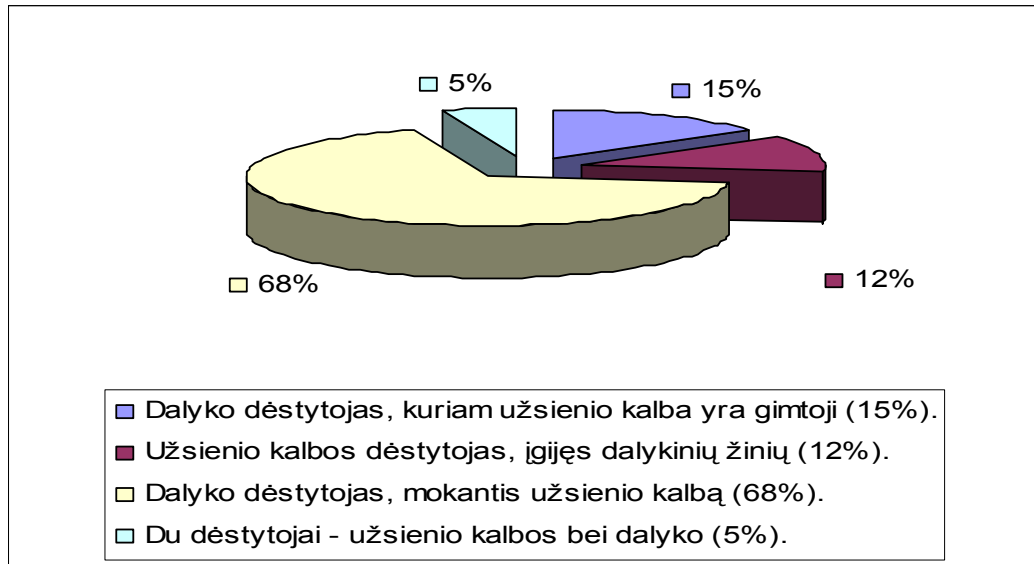
27% respondentų, kurie norėtų lankyti integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas, nurodė, kad mielai lankytų tokio tipo psichologijos, 22% respondentų – teisės teorijos, 10% respondentų – etikos, 17% respondentų – užsienio šalių policijos organizacijos, 13% respondentų – užsienio šalių SA institucijos paskaitas.

Šiek tiek daugiau kaip pusę studentų (53%) mano, kad jų užsienio kalbos mokėjimo lygis leidžia jiems dalyvauti dalyko paskaitose, kuriose dėstoma, bendraujama ir atsiskaitoma užsienio kalba. Tačiau 28% studentų galvoja, kad dėl nepakankamų užsienio kalbos žinių negalėtų dalyvauti tokiose paskaitose, o likusieji (19%) nežino, ar jų užsienio kalbos mokėjimo lygis leistų lankyti integruotas paskaitas.

82% respondentų mano, jog per integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas turi būti vertinamos tik dalyko turinio žinios. Likusieji (18%) galvoja, kad turi būti vertinamos dalyko turinio ir užsienio kalbos žinios.

Dalyką ir užsienio kalbą integruotai mokyti ir vertinti turėtų dalyko dėstytojas, mokantis užsienio kalbą. Taip mano 68% respondentų. 12% respondentų mano, jog tai daryti turėtų užsienio kalbos dėstytojas, įgijęs dalykinių žinių. 15% respondentų galvoja, kad dalyką ir

užsienio kalbą turėtų mokytį bei vertinti dėstytojas, kuriam užsienio kalba yra gimtoji. Likusiųjų (5%) nuomone, tai turėtų daryti du dėstytojai- dalyko ir užsienio kalbos.

3 pav. Kas turėtų vesti integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas.

94% apklaustųjų mano, kad integruotos dalyko ir užsienio kalbos paskaitos turi būti pasirenkamas dalykas. Likusieji (6%) norėtų, kad tokios paskaitos būtų privalomas dalykas.

Apibendrinant gautus duomenis, galima daryti tokias išvadas:

1. Užsiėmimas pagal CLIL metodą neturint tam pritaiktų mokymo priemonių, net ir iš turinčių didelę pedagoginę patirtį bei solidžias užsienio kalbos žinias pedagogų pareikalautų didžiulių pastangų.
2. Studentų požiūris į CLIL metodą teigiamas. Jie supranta, kad šio metodo pagalba tobulėja užsienio kalbos žinios. Dauguma (73%) studentų norėtų lankyti integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas. Nors 53% studentų mano, kad jų kalbinė kompetencija atitinka profesinės aplinkos poreikius, tačiau jie, išvelgdami CLIL metodo privalumus, norėtų dar patobulinti savo kalbinius gebėjimus.
3. Didžioji dalis (85%) studentai nėra girdėję apie CLIL metodą ir nėra lankę integruotų dalyko ir užsienio kalbos paskaitų. Tai rodo, jog CLIL metodas yra naujas reiškinys Lietuvos švietimo sistemoje. Todėl mokymo/si procese jį reiktų pradėti taikyti palaipsniui.
4. Daugiau kaip pusę studentų (53%) mano, kad jų užsienio kalbos mokėjimo lygis leidžia jiems dalyvauti dalyko paskaitose, kuriose dėstoma, bendraujama ir atsiskaitoma užsienio

kalba. Tačiau net 46% studentų galvoja, kad dėl nepakankamų užsienio kalbos žinių negalėtų dalyvauti tokiose paskaitose arba nežino, ar jų užsienio kalbos mokėjimo lygis leistų lankyti integruotas paskaitas.

5. Dauguma (82%) apklaustųjų mano, kad per integruotas dalyko ir užsienio kalbos paskaitas turi būti vertinamos tik dalyko turinio žinios, o 68% apklaustųjų teigia, kad dalyką ir užsienio kalbą integruotai mokyti ir vertinti turėtų dalyko dėstytojas, mokantis užsienio kalbą. Taigi CLIL metodas suvokiamas kaip dalyko turinio mokymas per užsienio kalbą.

LITERATŪRA

1. Eurydice, the information network on education in Europe (2006). <http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/commonpressdos/PR071DE.pdf> (2008 09 06)
2. Zydatiņ, W. *Bilingualer Unterricht in der Grundschule. Entwurf eines Spracherwerbskonzepts für zweisprachige Immersionsprogramme*. Ismaningen: Hueber. 2000
3. Wolff, D. „Möglichkeiten zur Entwicklung von Mehrsprachigkeit in Europa“, *Bilingualer Unterricht. Grundlagen, Methoden, Praxis, Perspektiven*. Straipsnių rinkinys (parengė Gerhard Bach & Susanne Niemeier). Peter Lang-Verlag. 2002. p. 159 – 172.
4. Abuja, G. (1999). Die Verwendung einer Fremdsprache als Arbeitssprache: Charakteristika 'bilingualen Lernens in Österreich. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*. http://www.spz.tu-darmstadt.de/projekt_ejournal/jg-04-2/beitrag/abuja2.htm (2008 09 06)
5. Vollmer, H. J. Fachlichkeit und Sprachlichkeit: Zwischenbilanz eines DFG-Projekts. *Zeitschrift für Fremdsprachenforschung* 17(2). 2006. p. 201- 244.
6. Schröder U. (2006). Türöffner für den Spracherwerb in der beruflichen Bildung. *Bildung für Europa - Journal der Nationalen Agentur beim BIBB in Zusammenarbeit mit DAAD und InWEnt*. www.na-bibb.de/uploads/publikationen_programm_lebenslanges_lernen/bildung_fuer_europa_2006_10.pdf (2008 09 06)

7. Le Pape Racine, Ch. (2004). Situationsbeschreibung für die Schweiz. *CLILiG - Content and Language Integrated Learning in German*. www.opeko.fi/clilig/pdf/CLILiG-Situationsbeschreibung_Schweiz.pdf (2008 09 06)

APPLICATION OF CLIL METHOD IN THE PROCESS OF STUDIES: INVESTIGATION OF STUDENTS' OPINION

Giedrė Paurienė

Mykolas Romeris university

SUMMARY

The article deals with the conception, as well as benefits and drawbacks of the method of Content and Language Integrated Learning (further-CLIL), and possibilities to apply the method in the process of studies. The results of investigation on the application of CLIL method in the process of studies, that have been carried out by the students of the Faculty of Public Security of Mykolas Romeris University are presented in the article. The analysis of the results allows establishing problematic aspects of the application of CLIL method in the process of studies and makes a suggestion that this method stimulates and supports students' motivation in the process of studies.

One of the tasks given to the students – the future officers - of the Faculty of Public Security of Mykolas Romeris University is teaching/learning a foreign language as a mean of communication in their working surroundings. This aim can be reached applying the method of CLIL in the process of studies, because the quality and effectiveness of integrated teaching of a subject and a foreign language have been proved and accepted. Students apply obtained linguistic capabilities practically for professional requirements and skills. Before applying integrated teaching of a subject and a foreign language it is very important to ascertain students' intention to participate in integrated lectures of a subject and a foreign language, because it takes more time and attempts to prepare for such lectures.

Summing everything up, it can be stated that the hypothesis of the investigation has been proved: students want to participate in integrated lectures of a subject and a foreign language and perceive the advantages of CLIL method. Language learners appreciate bilingual studies as a perfect opportunity to deepen communicative and intercultural competency in the background of conglobulation and European integration processes. They realize that using this method their knowledge in foreign languages is being constantly deepened. Although 53% of students think that their lingual competency corresponds to the requirements of professional surroundings, this notwithstanding, they, appreciating the advantages of CLIL method, would like to perfect their lingual capabilities.

The majority of students (85%) have not heard about CLIL method, and they have not attended lectures on integrated subject and foreign languages. It proves that CLIL method is a new phenomenon in Lithuanian educational system. Therefore it has to be applied in teaching/learning process gradually.

Most of the questioned (82%) think that during integrated lectures of a subject and a foreign language knowledge has to be assessed according to the contents of a subject, therefore 64% of the questioned state that a subject and a foreign language has to be taught integrated by a subject teacher who knows a foreign language well. Consequently, CLIL method is being conceptualized as the teaching of subject content via a foreign language.